

TRAFICOM

Liikenne- ja viestintävirasto

Joukkoliikenteen kehityskuva

Liikenne12 työpaja

12.2.2024

Yleistä nykytilanteesta

- ▶ Matkustus on muuttunut, esim. etätyö lisääntynyt ja ruuhkaaipeut tasoittuneet
- ▶ Kaupunkiseuduilla ja kaukojunaliikenteessä monin paikoin matkustusennätyksiä 2023
- ▶ Markkinaehtoinen linja-autoliikenne ei ole palautunut koronapandemian jälkeen odotetusti
  - ▶ Peruspalvelutason yhteyksiä korvattu ELY-liikenteellä
- ▶ Työvoimapula, erityisesti kuljettajapula merkittävä
- ▶ Alan kustannustaso on noussut mm. Venäjän hyökkäyssodan takia.
  - ▶ Linja-autoliikenteen kustannusindeksi on noussut 2020 > 2023 lähes 20%
  - ▶ Vaikuttaa suoraan esim. sopimusliikenteen hintoihin
- ▶ Samaan aikaan kunnilla ja valtiolla huomattavia säästöpaineita

Henkilökuljetusten toimijakenttä

Ohjaavat ministeriöt

Palveluiden hankkijat

Hyvinvointialueet

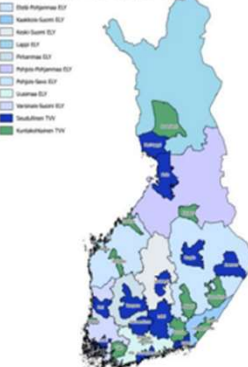

- Ahvenanmaa
- Etelä-Karjala
- Etelä-Pohjanmaa
- Etelä-Savo
- HELS
- Helsinki
- Itä-Uusimaa
- Kainuu
- Kanta-Häme
- Keski-Pohjanmaa
- Keski-Suomi
- Keski-Uusimaa
- Kymenlaakso
- Lappi
- Länsi-Uusimaa
- Pirkanmaa
- Pohjanmaa
- Pohjois-Karjala
- Pohjois-Pohjanmaa
- Pohjois-Savo
- Päijät-Häme
- Satakunta
- Vantaan ja Kivasaari
- Vanhain Suomi

Kunnat

Toimivaltaiset viranomaiset

Joukkoliikenteen toimivaltaiset viranomaiset

- Itä-Pohjanmaa ELY
- Kainuun ELY
- Kanta-Hämeen ELY
- Karjala ELY
- Keski-Suomen ELY
- Keski-Pohjanmaan ELY
- Keski-Savon ELY
- Kuopion ELY
- Länsi-Savon ELY
- Pirkanmaan ELY
- Pohjois-Karjalan ELY
- Pohjois-Pohjanmaan ELY
- Pohjois-Savon ELY
- Päijät-Hämeen ELY
- Satakunnan ELY
- Vantaan ja Kivasaari ELY
- Vanhain Suomi

Liikenne- ja viestintävirasto

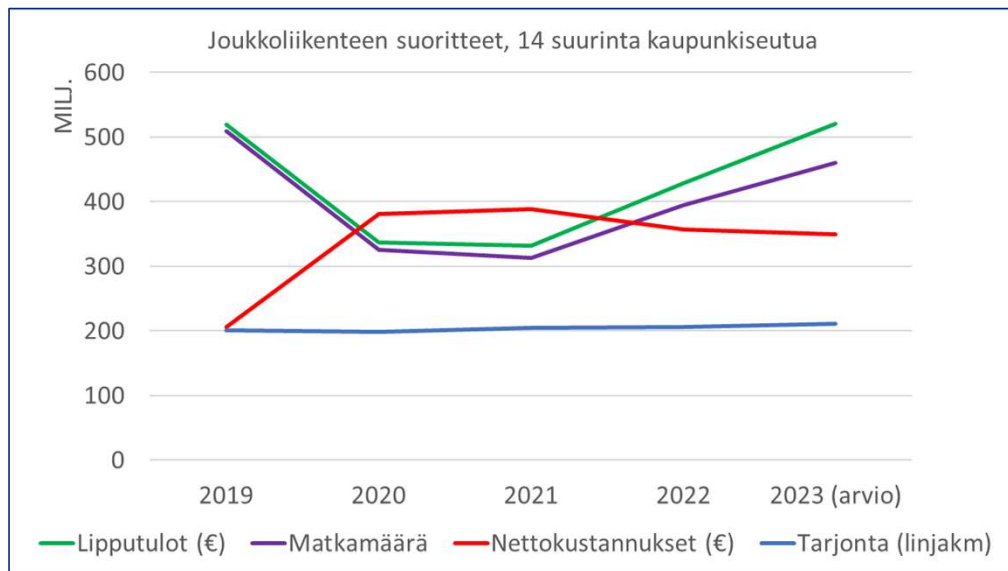

Kuva: LVM

Palvelujen tuottajat

- Linja-autoyrietykset
- Taksit
- VR
- Laite- ja järjestelmätoimittajat
- Kalustovalmistajat
- Jne.

Kaupunkiseudut*

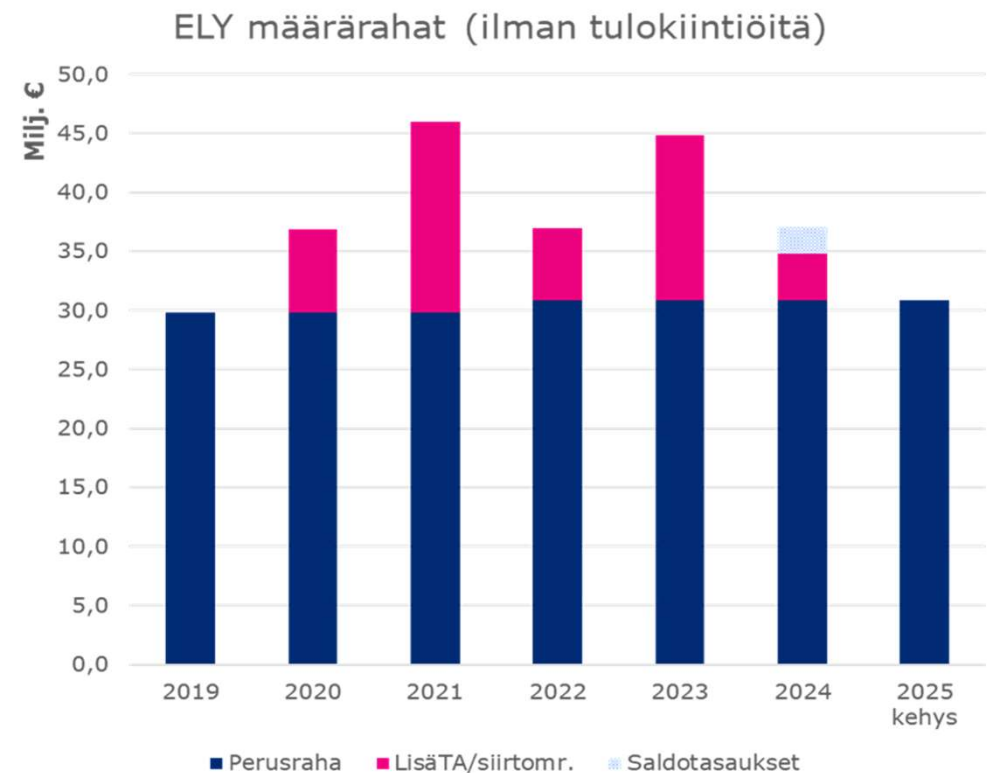

* Suuret kaupunkiseudut: HSL, Turku, Tampere, Oulu
Keskisuuret: Hämeenlinna, Joensuu, Jyväskylä, Kotka, Kouvola, Kuopio, Lahti, Lappeenranta, Pori, Vaasa

- ▶ Linja-autoliikenteen ajosuorite/vuosi yli 300 milj.km, josta kaupunkiseutujen osuus n. 200 milj.km
  - ▶ HSL:n osuus n. 30% koko suoritteesta ja yli 50% kaupunkiseutujen suoritteesta
- ▶ Joukkoliikenteen suuret massat kaupunkiseuduilla > vaikuttavuus
  - ▶ Ruuhkien helpottaminen, päästöjen vähentäminen, kaupunkitilan tehokas käyttö, sosiaaliset vaikutukset
  - ▶ Esim. Helsingissä asuvista talouksista n. 60%:lla ei ole lainkaan autoa käytössään
- ▶ Matkustajamäärissä vuonna 2023 tehty monin paikoin ennätyksiä (HSL alue vielä alle 2019 tason)
- ▶ Nettokustannukset nousseet 2019 > 2023 arviolta 70% (n. 200 M€ > n. 350 M€ per vuosi)
- ▶ Valtionavustukset laskevat n. 40% vuodesta 2024 alkaen (mm. ilmastoperusteinen rahoitus poistunut)

ELY-keskukset

- ▶ ELY-joukkoliikenne pääosin peruspalvelutasoista kaupunkiseutujen ulkopuolisia alueita palvelevaa, kuntarajat ylittävää linja-autoliikennettä
  - ▶ Keskiössä työ-, opiskelu- ja asiointimatkat
  - ▶ Lisäksi kuntien valtionavustukset
- ▶ Rahoitus yksinomaan valtion talousarvion kautta
  - ▶ perusmääräraha n.30 M€
  - ▶ korona-aikana lisätalousarvioita
  - ▶ 2024 myös saldojen siirtoja ELYjen kesken
- ▶ 2025 alkaen säästötarve 6,2 M€ ja 17%
- ▶ ELY-keskusten tiukka taloustilanne vaikuttaa myös moniin muihin toimijoihin
  - ▶ Kunnat, Kela, verottaja
  - ▶ Palveluiden saavutettavuus, työvoiman liikkuvuus

Markkinaehtoiset toimijat (linja-auto yritykset)

Linja-autoalalla laaja yhteiskunnallinen merkittävyys

- ▶ Palveluiden saavutettavuus, työvoiman saatavuus, alueiden ja ihmisten välinen tasa-arvo (liikenneköyhyys), liikennejärjestelmän kestävyys
- ▶ Kaukoliikenne ollut pitkään yksinomaan markkinaehtoista; samoin merkittävä osa isojen kaupunkiseutujen ulkopuolisesta linja-autoliikenteestä
- ▶ Markkinaehtoiset toimijat ovat myös mm.
  - ▶ sopimusliikenteen toimijoita > vaikutukset liikenteen hankintoihin
  - ▶ osa kansallista huoltovarmuutta

Nykytilanteen haasteet heikentäneet linja-autoyritysten kannattavuutta

- ▶ Kustannusten nousu, kaupungistuminen, matkustuskäyttämisen muutokset, puhtaan kaluston vaatimukset, kuljettajapula
- ▶ Alan yleinen tilanne huolestuttava
  - ▶ Vuonna 2022 useat suuretkin toimijat tehneet tappiota
- ▶ Erityisesti markkinaehtoisen reittiliikenteen tilanne heikko
- ▶ Erikoistuminen tai monialainen toimintakenttä (esim. matkapalvelut + kuljetukset) vaikuttaisi olevan eduksi

Toimintaympäristö

Liikennejärjestelmäanalyysi

Muutostrendit ja Liikenne12

Joitakin liikenteen palvelujen muutostrendejä

Saavutettavuus eri kulku- muodoilla ja liikenteen kohtuuhintaisuus tärkeää	Joukkoliikenteen potentiaali on selvästi suurin kaupunkiseuduilla	Henkilöjunaliikenteessä pitää lähivuosina ratkaista sen järjestämiseen liittyvät kysymykset
 	 	
Teknologinen kehitys on mahdollistanut mm. työnteon tapojen ja kulutuskäyttötymisen muutokset sekä elämäntyylien yksilöllistymisen	Lentoliikenteen sähköistyminen etenee tulevina vuosi- kymmeninä erityisesti lyhyemmän kantaman reiteillä ja pienissä ilma-aluksissa	Kuljetusten yhdistely voisi turvata liikenteen palveluja tehostamalla julkisten varojen käyttöä

- ▶ Muutostrendit sisältävät aina sekä uhkia että mahdollisuuksia
- ▶ Oleellista on päättää, mihin suuntaan haluamme kehitystä ohjata
- ▶ Toimenpiteillä voidaan vaikuttaa myös kehityksen vauhtiin
- ▶ Myös sillä, ettei tehdä mitään, on vaikutus

KIITOS!

